

Uchwała Nr IX/67/2024
Rady Miejskiej w Mordach
z dnia 27 grudnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia Miejsko - Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025 – 2028

Na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 ze zm.), **Rada Miejska w Mordach** uchwała, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Miejsko – Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025 - 2028 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Mordy.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025 roku.

Przewodnicząca Rady Miejskiej
/-/ Katarzyna Magdalena Gizińska

**Załącznik do Uchwały Nr IX/67/2024
Rady Miejskiej w Mordach
z dnia 27 grudnia 2024 r.**

**Miejsko-Gminny Program Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii
dla Miasta i Gminy Mordy
na lata 2025 - 2028**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
PODSTAWY PRAWNE	5
ROZDZIAŁ I – DIAGNOZA	6
WSTĘP	6
DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH - WNIOSKI	6
DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH – REKOMENDACJE	15
UZUPEŁNIENIE DIAGNOZY - ANALIZA DANYCH ZASTANYCH.....	17
ROZDZIAŁ II - ZAŁOŻENIA I ADRESACI PROGRAMU	18
ROZDZIAŁ III - REALIZATORZY PROGRAMU (POSIADANE ZASOBY)	18
ROZDZIAŁ IV - CELE PROGRAMU	19
ROZDZIAŁ V - ZADANIA PROGRAMU I SPOSOBY ICH REALIZACJI	19
ROZDZIAŁ VI - PRZEWIDYWANE REZULTATY	21
ROZDZIAŁ VII - FINANSOWANIE ZADAŃ	22
ROZDZIAŁ VIII - MIEJSKO - GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	22
ZADANIA MIEJSKO - GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.....	22
ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW KOMISJI	23
ROZDZIAŁ IX- MONITORING I EWALUACJA	24
ROZDZIAŁ X - POSTANOWIENIA KOŃCOWE	24
SPIS TABEL	25

WPROWADZENIE

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii (zwany dalej Programem), zaplanowany został do realizacji na lata 2025-2028. Z jednej strony stanowi on kontynuację działań (programów) realizowanych w tym zakresie na terenie Miasta i Gminy Mordy w latach wcześniejszych, ale jednocześnie wprowadza nowe zadania ukierunkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień (alkoholowych, narkotykowych oraz behawioralnych).

Zaznaczyć trzeba, że ustawą z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2024 r., poz. 1670) dokonano zmian dotyczących polityki państwa w zakresie szeroko rozumianej profilaktyki uzależnień. Dotychczas uchwalane przez gminy/miasta programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania od substancji psychoaktywnych (względnie: przeciwdziałania narkomanii), mogą być rozszerzone o kwestie przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym (zgodnie z nowym brzmieniem art. 4 ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi).

Uzależnieniem behawioralnym, inaczej czynnościowym, nazywana jest grupa objawów związanych z wielokrotnym, długotrwałym i utrwalonym powtarzaniem konkretnej czynności. Działanie takie ma na celu zredukowanie złego samopoczucia i wewnętrznego napięcia poprzez osiągnięcie uczucia przyjemności, zaspokojenia, radości czy nawet euforii przez osobę wykonującą daną czynność. Często są to zachowania akceptowane społecznie. Przykładami uzależnień behawioralnych są: hazard, uzależnienie od komputera (oraz gier komputerowych), fonoholizm (uzależnienie od telefonu komórkowego), zakupoholizm, ortoreksja (nadmierna koncentracja na zdrowym odżywianiu).

Uzależnienie od alkoholu, jak również uzależnienie od narkotyków bądź substancji psychoaktywnych, są z kolei uzależnieniami fizjologicznymi. Tego rodzaju uzależnienia są charakteryzowane jako nabyta silna potrzeba stałego zażywania określonych substancji, odczuwana jako szereg dolegliwości fizycznych.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, samorząd gminny jest zobowiązany do prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. W szczególności zadania te obejmują:

1. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych;
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na

rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;

4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
5. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży oraz występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
6. wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

W kontekście nowego brzmienia art. 4¹ ust. 2, planując działania w ramach Programu należy jednocześnie uwzględnić zadania wskazane do realizacji przez Narodowy Program Zdrowia 2021-2025. Jednym z celów operacyjnych jest „Profilaktyka uzależnień” (Cel operacyjny nr 2), do którego przypisano następujące zadania:

1. Edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań naukowych (w tym epidemiologicznych) oraz dobrą praktyką w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom;
2. Monitorowanie i badania problematyki związanej z sytuacją epidemiologiczną w zakresie używania wyrobów tytoniowych, w tym nowatorskich wyrobów tytoniowych i elektronicznych papierosów, używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP, spożywania alkoholu (z uwzględnieniem monitorowania poziomu i struktury spożycia oraz dostępności alkoholu);
3. Edukacja kadr (w tym szkolenia) uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień;
4. Poszerzanie i udoskonalanie oferty oraz wspieranie realizacji programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności, w szczególności zalecanych w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego;
5. Poszerzanie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i ich rodzin;
6. Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie;
7. Redukcja szkód, leczenie, rehabilitacja i reintegracja społeczna osób uzależnionych oraz ich bliskich.

Wobec wszystkich wymienionych zadań jako jedne z realizatorów wymieniono jednostki samorządu terytorialnego.

Niniejszy Program określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych, wynikających z tychże uzależnień. Jest także dostosowany do specyfiki problemów występujących na terenie Miasta i Gminy Mordy i uwzględnia lokalne możliwości realizacji pod względem prawnym, administracyjnym

i ekonomicznym. Zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych na terenie gminy mają charakter długofalowy i stanowią kontynuację wcześniej podejmowanych działań, co w dużym stopniu warunkuje ich skuteczność. Należy nadmienić, iż niniejszy Program może być modyfikowany w przypadku uzasadnionych potrzeb związanych z zapobieganiem i rozwiązywaniem problemów dot. uzależnień, uchwałami Rady Miejskiej w Mordach.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, realizatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej albo centrum usług społecznych, ewentualnie inna jednostka. W celu realizacji gminnego/miejskiego programu wójt/burmistrz/prezydent miasta może powołać pełnomocnika. W przypadku Miasta i Gminy Mordy, realizatorem będzie Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy wsparciu Urzędu Miasta i Gminy w Mordach. Jednakże, aby zapobiegać negatywnym zjawiskom społecznym, należy włączyć do współpracy oraz współrealizacji Programu również inne podmioty (wskazane w dalszej części Programu).

PODSTAWY PRAWNE

Podstawy prawne opracowania Miejsko-Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta i Gminy Mordy na lata 2025-2028:

Ustawy:

1. z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2023 poz. 2151);
2. z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2023 poz. 1939);
3. z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. 2024 poz. 1673);
4. z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. 2024 poz. 1670);
5. z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. 2024 poz. 799);
6. z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2024 poz. 1465 ze zm.);
7. z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2024 poz. 1491);

Programy krajowe:

1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. 2021 poz. 642);
2. Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. 2023 poz. 1232).

Należy również wskazać, że niniejszy Program jest spójny ze Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Mordy na lata 2021-2028 przyjętej Uchwałą nr XXIV/174/2020 Rady Miejskiej Mordach z dnia 12 listopada 2020 r. oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście i Gminie Mordy na lata 2019-2026, przyjętej Uchwałą nr V/35/2019 Rady Miejskiej w Mordach z dnia 22 lutego 2019 r.

ROZDZIAŁ I - DIAGNOZA

Wstęp

Konkretne działania profilaktyczne w zakresie uzależnień wymagają wiedzy o rozmiarach i charakterze zjawiska. Źródłem informacji dotyczących skali problemów alkoholowych i narkotykowych na terenie Miasta i Gminy Mordy jest Diagnoza Problemów Społecznych gminy Mordy, którą przeprowadzono wśród mieszkańców od sierpnia do października 2024 roku. W badaniu łącznie wzięło udział 258 osób (111 dorosłych mieszkańców, 75 uczniów klas 4-6, 61 uczniów klas 7-8 oraz 11 przedstawicieli instytucji pomocowych). Badanie odnosiło się między innymi do takich problemów jak: uzależnienie od alkoholu, zażywanie narkotyków, przemoc domowa oraz uzależnienia behawioralne.

Z uwagi na bardzo obszerny charakter wskazanego dokumentu, na potrzeby niniejszego Programu zaprezentowane zostaną jedynie wybrane wnioski i rekomendacje, zawarte w Diagnozie (zaprezentowane zostaną wnioski i rekomendacje dot. problemów uzależnień).

Diagnoza Problemów Społecznych – wnioski

Problem uzależnień od alkoholu wśród dorosłych mieszkańców

Na podstawie przeprowadzonego badania wśród dorosłych mieszkańców można zauważyć zróżnicowany obraz nawyków picia alkoholu oraz postaw wobec tego zjawiska. Największą część respondentów, bo aż 44,1%, spożywa alkohol „kilka razy w roku”, co może sugerować umiarkowane podejście do konsumpcji. Interesujące jest, że 18,0% badanych deklaruje, iż w ogóle nie pije alkoholu, a kolejne 15,3% pije go „kilka razy w miesiącu”. Z kolei najmniej, bo tylko 1,8% badanych mieszkańców, przyznaje, że pije codziennie. W kontekście preferencji dotyczących wyboru alkoholu, dominującym napojem okazuje się piwo lub cydr, które wybiera 51,7% ankietowanych. Wino cieszy się uznaniem 30,8% mieszkańców, natomiast mocniejsze alkohole, takie jak whisky czy wódka, wybiera odpowiednio 20,9% i 15,4%. Zauważalny jest również wpływ alkoholu domowej roboty, który wskazuje 13,2% uczestników badania.

Miejsca, w których najczęściej spożywany jest alkohol, również zasługują na uwagę. Największą część badanych, bo 53,9%, pije alkohol w domu, co może wskazywać na preferencje związane z wygodą i intymnością takiego środowiska. Spożywanie alkoholu u znajomych podczas zorganizowanych spotkań, takich jak urodziny czy imieniny, wskazuje 49,5% respondentów, a 37,4% badanych przyznaje, że pije podczas imprez rodzinnych. Warto również zauważyć, że 30,8% ankietowanych spożywa alkohol w towarzystwie znajomych w mniej formalnych okolicznościach.

Z perspektywy emocjonalnej, około 45,1% respondentów nigdy nie pije alkoholu samemu, a 40,7% robi to rzadko. W przypadku oceny stanu fizycznego podczas spożywania alkoholu, najwięcej osób (47,3%) czuje jedynie lekkie rozluźnienie, co sugeruje, że większość mieszkańców spożywa alkohol w umiarkowanych ilościach. Jeśli chodzi o wykonywanie obowiązków w pracy pod wpływem alkoholu, 89,0% uczestników badania zadeklarowało, że nigdy im się to nie zdarzyło, co jest pozytywnym wskaźnikiem na rzecz zachowania

profesjonalizmu w miejscu pracy. Mimo to, należy zwrócić uwagę na grupę osób, która przyznała, że zdarza im się to „czasami” lub „rzadko”. Warto również podkreślić, że większość respondentów (61,3%) nie była świadkiem sytuacji prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu, co sugeruje pozytywne tendencje w zakresie odpowiedzialności na drodze. Niemniej jednak istnieje potrzeba dalszej edukacji w tej kwestii. Odnośnie do kwestii kobiet w ciąży spożywających alkohol, 65,8% badanych nie zauważyło takich sytuacji, jednak 23,4% przyznało, że nie wie, co podkreśla potrzebę dalszej edukacji i wsparcia w tej tematyce.

Mieszkańcy byli podzieleni w ocenie zmian w spożyciu alkoholu w ich miejscowości na przestrzeni kilku lat, z 35,1% wskazujących na trudności w ocenie, co podkreśla potrzebę dalszych badań w tej dziedzinie. Mimo że 25,2% badanych uważa, że spożycie alkoholu jest stałe, istnieje równocześnie grupa, która zauważa jego wzrost, co może sugerować potrzebę podejmowania działań prewencyjnych i edukacyjnych w celu poprawy sytuacji społecznej.

Problem uzależnień od alkoholu wśród uczniów klas 4-6

Zdecydowana większość uczniów - aż 90,7% - zadeklarowała, że nigdy nie próbowała napojów alkoholowych, co może sugerować, że wśród tej grupy wiekowej przeważa odpowiedzialne podejście do spożycia alkoholu. Niemniej jednak, 9,3% badanych przyznało, że miało kontakt z alkoholem, co wskazuje na potrzebę kontynuowania działań profilaktycznych oraz edukacyjnych w tym zakresie. Wśród uczniów, którzy przyznali się do spożywania alkoholu, 42,9% sięgnęło po niego w wieku 8 lat lub mniej. To alarmujący wskaźnik, który rodzi obawy o wczesne kontakty z substancjami psychoaktywnymi. Dodatkowo 28,6% badanych próbowało alkoholu w wieku 9-10 lat oraz 11-12 lat lub więcej.

Badanie pokazało również, w jakich okolicznościach uczniowie sięgali po alkohol po raz pierwszy. Najwięcej odpowiedzi, bo aż 57,1%, wskazywało na sytuację „przez pomyłkę”. Może to sugerować brak świadomości na temat alkoholu oraz jego skutków. Zaledwie 14,3% uczniów podano alkohol przez rodziców lub opiekunów, a podobny odsetek przyznał, że spożywał alkohol pod nieobecność rodziców.

Problem uzależnień od alkoholu wśród uczniów klas 7-8

Analizując wyniki badania dotyczącego spożycia alkoholu wśród starszych uczniów, można zauważyć, że większość badanych, bo aż 78,7%, nigdy nie próbowała napojów alkoholowych. Mimo to 21,3% uczniów przyznało, że miało do czynienia z alkoholem, co może sugerować, że eksperymentowanie z alkoholem, choć w niewielkim zakresie, nadal występuje wśród młodzieży. Warto zwrócić uwagę na to, że spożycie alkoholu w młodym wieku staje się problemem, gdyż 53,9% osób, które kiedykolwiek spróbowały alkoholu, zrobiło to w wieku 10 lat lub młodziej. W kontekście okoliczności spożycia alkoholu, największy odsetek uczniów (30,8%) wskazał, że sięgnął po alkohol „przez pomyłkę”, co może świadczyć o braku świadomości oraz odpowiedniego nadzoru ze strony dorosłych. Z kolei 23,1% uczniów przyznało, że piło alkohol ze znajomymi poza domem, co dodatkowo podkreśla znaczenie środowiska rówieśniczego w podejmowaniu decyzji o konsumpcji alkoholu.

Analizując dane dotyczące ostatniego spożycia alkoholu, zauważamy, że 38,5% badanych piło alkohol w ciągu ostatniego miesiąca, a 30,8% przyznało się do jego spożycia w ciągu ostatniego roku. Ważnym aspektem jest także doświadczenie mocnego upicia się alkoholem. 60,0% uczniów zadeklarowało, że w ciągu ostatnich 30 dni nie miało problemów z koordynacją czy pamięcią, jednak 40,0% potwierdziło, że miało takie doświadczenia. Warto zauważyć, że 38,5% uczniów piło alkohol tylko raz, ale 30,8% zadeklarowało, że pije codziennie.

Co do preferencji dotyczących spożywanego napojów, przeważa wódka (87,5%), a następnie piwo i cydr oraz nalewki, co może wskazywać na upodobanie do mocnych alkoholi. Warto także zwrócić uwagę na miejsca, w których uczniowie piją alkohol, z których 75,0% wskazało własny dom, co może sugerować, że to środowisko domowe ma istotny wpływ na nawyki związane z piciem alkoholu. Interesującym zagadnieniem jest także picie alkoholu w samotności, gdzie 37,5% uczniów zadeklarowało, że nigdy tego nie robi. To jednak nie eliminuje problemu, ponieważ część uczniów przyznała, że pije alkohol w samotności, co może wskazywać na różnorodne powody spożywania, w tym emocjonalne czy społeczne. Kiedy pytano uczniów o stan fizyczny podczas picia alkoholu, aż 50,0% zadeklarowało, że w większości przypadków nie pamięta przebiegu zdarzeń, co stanowi poważny sygnał do działań profilaktycznych. Jednak większość badanych (75,0%) nie doświadczyła problemów związanych z alkoholem w ciągu ostatnich 12 miesięcy, ale 25,0% przyznało się do poważnych problemów z rodzicami, co może wskazywać na złożoność sytuacji.

Dostępność alkoholu dla osób nieletnich wydaje się być kwestią niejasną dla uczniów, gdzie 37,7% odpowiedziało „nie wiem”. Jednocześnie 24,6% wskazało, że dostępność jest łatwa, co może sugerować, że nieletni mają większą swobodę w zdobywaniu alkoholu, a to stanowi poważny problem wymagający dalszej analizy oraz odpowiednich działań edukacyjnych i profilaktycznych w społeczności szkolnej i lokalnej.

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych wśród dorosłych mieszkańców

Analiza wyników badania dotyczącego zażywania środków psychoaktywnych wśród mieszkańców miasta i gminy ukazuje znaczące wnioski dotyczące tej problematyki. W pierwszym pytaniu o częstotliwość używania narkotyków i dopalaczy, aż 98,2% respondentów zadeklarowało, że nie zażywa środków psychoaktywnych, co może być interpretowane jako pozytywny sygnał świadczący o niskim poziomie uzależnień w społeczności. Jedynie niewielki odsetek (0,9%) wskazał na sporadyczne zażywanie, co podkreśla potrzebę dalszych działań prewencyjnych i edukacyjnych, by zminimalizować ewentualne ryzyko. W pytaniu o motywacje do używania substancji psychoaktywnych, odpowiedzi wskazały, że połowa ankietowanych wymieniła „przyjemność/relaksację” jako główny powód, podczas gdy druga połowa wskazała na „toksyczną sytuację w gminie/mieście” w kategoriach „Inne odpowiedzi”. Gdy zapytano o rodzaje zażywanych substancji, 50,0% respondentów zadeklarowało kontakt z marihuaną lub haszyszem, co, w połączeniu z informacją, że 50,0% ankietowanych ostatnio używało substancji ponad rok temu, może świadczyć o zmniejszającym się trendzie używania. Co ciekawe, wszyscy respondenci potwierdzili, że nigdy nie zażywali środków psychoaktywnych w samotności, co może sugerować, że użycie tych substancji jest raczej związane z interakcjami społecznymi.

W kontekście dostępności substancji psychoaktywnych, 69,4% badanych nie potrafiło określić, jak można je zdobyć, co może sugerować ograniczoną wiedzę na temat lokalnego rynku. Z kolei 22,5% mieszkańców uznało, że zdobycie narkotyków byłoby łatwe, a jedynie 8,1% oceniło to jako trudne. 77,5% respondentów przyznało, że nie zna miejsc, w których można kupić narkotyki, co wskazuje na wysoką świadomość i ostrożność w tej kwestii. Dodatkowo 85,6% respondentów dostrzega szkodliwość zażywania środków psychoaktywnych, co pokazuje ogólną świadomość o negatywnych skutkach dla zdrowia. W kwestii legalizacji marihuany odpowiedzi były bardziej zróżnicowane: 36,0% osób nie miało zdania, a liczba zwolenników legalizacji (31,5%) nieznacznie ustępowała przeciwnikom (32,4%).

Problem uzależnień od nikotyny wśród uczniów klas 4-6

Wyniki przeprowadzonej ankiety dotyczącej doświadczeń uczniów z paleniem papierosów oraz używaniem e-papierosów wskazują na zróżnicowany poziom wiedzy oraz doświadczeń w tym zakresie. Przede wszystkim, 94,7% uczniów zadeklarowało, że nigdy nie paliło papierosów, co sugeruje, że wśród tej grupy wiekowej dominuje zdrowe podejście do palenia. Mimo to, 2,7% badanych przyznało, że próbowało palić papierosy kilka razy, a 1,3% uczniów paliło raz lub regularnie. Nawet te niewielkie odsetki próbujących wskazują na potrzebę kontynuowania działań edukacyjnych i prewencyjnych, które mogą pomóc w zwiększeniu świadomości na temat negatywnych skutków palenia. Wśród tych, którzy kiedykolwiek palili papierosy, wszyscy wskazali, że pierwsza próba miała miejsce w wieku 11-12 lat lub więcej, co może rodzić obawy o wczesne kontakty z substancjami uzależniającymi.

W badaniu uwzględniono również wiedzę uczniów na temat e-papierosów. Większość z nich (64,0%) potrafiła zdefiniować, czym są e-papierosy, co może świadczyć o ich powszechnej dostępności oraz rosnącej popularności. Mimo to 36,0% uczniów zadeklarowało, że nie wie, czym są te urządzenia, co podkreśla konieczność dalszej edukacji. Odpowiedzi na pytanie o palenie e-papierosów przez rówieśników wskazują, że 45,8% uczniów uważa, że osoby w ich wieku sięgają po e-papierosy, podczas gdy 18,8% badanych nie zauważa tego zjawiska, a 35,4% stwierdziło, że nie wie. Warto zauważyć, że aż 93,8% uczniów zadeklarowało, że nie stosuje e-papierosów, co może świadczyć o ich niskiej popularności w tej grupie. Co ciekawe, odpowiedzi na pytanie o bezpieczeństwo e-papierosów w porównaniu do tradycyjnych papierosów były zróżnicowane. 25,0% uczniów odpowiedziało, że nie uważa ich za bezpieczniejsze, a kolejne 25,0% stwierdziło, że trudno im to ocenić. Ponadto, 79,2% badanych uznało, że e-papierosy są uzależniające tak samo jak tradycyjne papierosy. Tylko 4,2% sądzi, że w mniejszym stopniu, a 2,1% twierdzi, że w ogóle nie są uzależniające.

Problem uzależnień od nikotyny wśród uczniów klas 7-8

Wyniki przeprowadzonej ankiety dotyczącej nawyków palenia wśród starszych uczniów pokazują, że zdecydowana większość, bo aż 73,8% ankietowanych, zadeklarowała, iż nigdy nie paliła. Choć niewielki odsetek uczniów próbował palenia, 6,6% z nich przyznało się do regularnego palenia, co pokazuje, że mimo niskiego poziomu nałogu, nadal istnieje grupa, która może być zagrożona uzależnieniem. Kiedy uczniowie byli pytani o wiek, w którym po raz pierwszy spróbowali papierosów, wyniki były podzielone. Największa grupa (43,8%) wskazała

wiek 13-14 lat lub później, co jest niepokojącym sygnałem, biorąc pod uwagę, że 31,3% próbowało palenia już w wieku 10 lat lub młodszym. Jeśli chodzi o ostatnie 30 dni, 56,3% uczniów zadeklarowało, że nie paliło, co wskazuje na pozytywny trend wśród młodzieży. Jednak 18,8% osób paliło więcej niż 20 papierosów dziennie lub mniej niż jeden papieros tygodniowo, co oznacza, że wciąż istnieje niewielka, ale istotna liczba osób, które mogą potrzebować wsparcia w zakresie rzucania palenia.

W odniesieniu do e-papierosów, aż 85,3% uczniów zadeklarowało, że zna to urządzenie, co sugeruje wysoką świadomość na temat nowoczesnych form palenia. Ponadto 80,8% ankietowanych uważa, że ich rówieśnicy sięgają po e-papierosy, co może wskazywać na rosnącą popularność tej formy używki wśród młodzieży. Co ciekawe, 75,0% uczniów przyznało, że nie stosuje e-papierosów, jednak 9,6% z nich używa ich codziennie. Kiedy uczniowie zostali zapytani o powody sięgania po e-papierosy, największy odsetek, bo aż 61,5%, wskazał odpowiedź „żadne z powyższych”, co sugeruje, że mogą oni nie mieć wyraźnych powodów do używania tych urządzeń. Jedynie 7,7% uczniów stwierdziło, że chciało zerwać z nałogiem tradycyjnych papierosów, co budzi pewne wątpliwości co do skuteczności e-papierosów jako alternatywy. Interesujące jest także to, że 36,5% badanych miało wątpliwości co do bezpieczeństwa e-papierosów w porównaniu do tradycyjnych papierosów, a 19,2% zdecydowanie stwierdziło, że nie uważa ich za bezpieczniejsze. Większość uczniów (76,9%) uważa, że e-papierosy są uzależniające tak samo jak tradycyjne papierosy, co pokazuje ich świadomość dotycząca potencjalnych zagrożeń związanych z używaniem tych substancji.

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych wśród uczniów klas 4-6

Wyniki przeprowadzonej ankiety dotyczącej doświadczeń młodszych uczniów z narkotykami i dopalaczami jednoznacznie wskazują na brak kontaktu tej grupy wiekowej z substancjami psychoaktywnymi, ponieważ 100,0% uczniów zadeklarowało, że nigdy nie próbowało zażywać narkotyków ani dopalaczy. Taki wynik jest bardzo pozytywny i sugeruje, że uczniowie mogą być świadomi zagrożeń związanych z tymi substancjami. Uczniowie wykazują wysoką świadomość na temat szkodliwości narkotyków i dopalaczy. Aż 86,7% badanych zdecydowanie zgadza się z tezą, że ich zażywanie jest szkodliwe dla zdrowia, a dodatkowe 9,3% uczniów również podziela to zdanie, uznając je za raczej prawdziwe. Warto zauważyć, że tylko niewielki odsetek uczniów, bo zaledwie 1,3%, jest zdania, że substancje te nie są szkodliwe, co sugeruje silne przekonanie większości badanych na temat negatywnego wpływu narkotyków na zdrowie.

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych wśród uczniów klas 7-8

Większość uczniów (93,4%) zadeklarowała, że nigdy nie próbowała narkotyków ani dopalaczy. Jednak 6,6% badanych przyznało, że miało doświadczenie z tymi substancjami. W przypadku uczniów, którzy już spróbowali tych substancji, połowa z nich zażyła je po raz pierwszy w wieku 10 lat lub mniej. Warto podkreślić, że takie wczesne zetknięcie się z narkotykami budzi niepokój i wskazuje na konieczność intensyfikacji działań prewencyjnych oraz edukacyjnych.

Respondenci, którzy przyznali się do zażywania substancji psychoaktywnych, najczęściej wskazywali, że pierwszą substancją była marihuana lub haszysz (100,0%), a następnie dopalacze (75,0%) oraz kokaina lub crack (75,0%). Uczniowie zaznaczyli, że substancje te pozyskiwali głównie z domu bez pozwolenia rodziców (25,0%) lub od kolegów (25,0%). Te odpowiedzi podkreślają, że źródła substancji często nie są związane z nieznanymi osobami, lecz z bliskim otoczeniem, co powinno skłonić rodziców oraz nauczycieli do zacieśnienia kontroli nad tym, co dzieje się w domach oraz wśród rówieśników. Głównym powodem sięgania po substancje psychoaktywne była chęć dobrej zabawy, na co wskazało 75,0% badanych. Warto również zauważyć, że uczniowie najczęściej zażywali narkotyki codziennie (50,0%) lub tylko raz (25,0%). Warto dodać, że 100,0% respondentów zażywało substancje w ostatnim miesiącu, co pokazuje, że problem ten jest aktualny i wymaga szybkiej reakcji.

Część badanych doświadczyła poważnych problemów w relacjach z rodzicami (66,7%) oraz mniejszych problemów zdrowotnych lub w szkole (33,3%). To sugeruje, że używanie narkotyków i dopalaczy wpływa negatywnie na życie uczniów, a ich świadomość zagrożeń związanych z tymi substancjami, mimo pozytywnych postaw wobec ich szkodliwości (90,0% twierdzi, że są one szkodliwe dla zdrowia), wciąż wymaga wzmocnienia. Większość uczniów (85,3%) nie zna miejsc w swojej miejscowości, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze. Jednak niepewność w odpowiedziach dotyczących łatwości ich zdobycia (52,5% odpowiedzi "nie wiem") oraz wskazania na internet jako jedno z źródeł (6,6%) mogą wskazywać na potencjalne zagrożenia w przyszłości.

Problem uzależnień behawioralnych wśród dorosłych mieszkańców

Badanie dotyczące uzależnień behawioralnych wśród mieszkańców wykazało, że świadomość tego typu uzależnień jest wciąż niska, co potwierdza 59,5% respondentów, którzy nie wiedzą, czym są uzależnienia behawioralne. Tylko 40,5% badanych rozumie, że uzależnienia te dotyczą zachowań takich jak hazard, uzależnienie od gier czy zakupów, co wskazuje na potrzebę zwiększenia działań edukacyjnych w tej dziedzinie.

Ankieta ujawniła również, że znaczna część mieszkańców odczuwa przymus związany z różnymi czynnościami, gdzie najczęściej wymieniali korzystanie z telefonu komórkowego (38,7%) oraz nadmierne myślenie o pracy (12,6%). Kiedy uczestnicy zostali zapytani o to, czy znają kogoś z najbliższego otoczenia, kto może być uzależniony, 53,2% odpowiedziało, że tak, wskazując na korzystanie z telefonu komórkowego jako najczęstszy przypadek.

Podczas analizy korzystania z urządzeń elektronicznych 75,7% respondentów zadeklarowało codzienne korzystanie z różnych technologii, co może sprzyjać negatywnym skutkom zdrowotnym. Z kolei 44% badanych poświęca od 1 do 3 godzin dziennie na korzystanie z Internetu, a głównymi powodami tego korzystania są media społecznościowe (80,9%) oraz kontakt ze znajomymi (59,6%). Te statystyki podkreślają znaczenie internetu jako narzędzia do komunikacji i rozrywki, ale także wskazują na ryzyko związane z jego nadmiernym używaniem.

Pozytywnym sygnałem jest fakt, iż 87,4% badanych nigdy nie brało udziału w konkursach, w których uczestnictwo wiąże się z wysyłaniem płatnych SMS-ów. W kontekście hazardu, 99,1% respondentów stwierdziło, że nigdy nie grało na automatach ani nie obstawiało zakładów bukmacherskich. Takie wyniki sugerują, że mieszkańcy są świadomi potencjalnych zagrożeń związanych z tymi formami rozrywki i podejmują świadome decyzje o unikaniu takich aktywności.

Problem uzależnień behawioralnych wśród uczniów klas 4-6

Badanie przeprowadzone wśród uczniów dostarcza istotnych informacji na temat ich relacji z technologią oraz świadomości dotyczącej uzależnień behawioralnych. Wyniki pokazują, że znaczna większość respondentów, bo 89,3%, nie ma pojęcia, czym są uzależnienia behawioralne, co może sugerować potrzebę większej edukacji na ten temat. Jednocześnie, uczniowie często korzystają z urządzeń elektronicznych – 60,0% badanych przyznało, że używa ich codziennie, a 36,0% kilka razy w tygodniu. Z tego wynika, że nowoczesna technologia stała się nieodłącznym elementem ich życia, co może wpływać na ich zdrowie psychiczne, czas poświęcany na aktywności fizyczne oraz relacje międzyludzkie. Uczniowie poświęcają od 1 do 3 godzin dziennie na korzystanie z Internetu poza nauką, co podkreśla, jak bardzo nowe media są zintegrowane z ich codziennością. Ankietowani wskazali, że najczęściej korzystają z Internetu w celu utrzymywania kontaktów ze znajomymi (72,2%) oraz słuchania muzyki (69,4%). Wysoki odsetek uczniów korzystających z Internetu dla celów towarzyskich sugeruje, że platformy społecznościowe odgrywają kluczową rolę w ich życiu. Jednakże nie można pominąć także negatywnych aspektów, jak chociażby tendencja do spędzania czasu w sieci zamiast spotkań z innymi, co odnotowało 4,2% badanych.

Respondenci wyrazili także obawy dotyczące swojego korzystania z technologii, gdzie 23,6% wskazało, że ich bliscy zwracają uwagę na nadmierne spędzanie czasu w sieci, co może sugerować, że problem ten dotyczy sporej grupy. Kwestia zabezpieczeń w Internecie również wymaga uwagi, ponieważ 47,2% uczniów przyznało, że nie posiada zainstalowanej blokady rodzicielskiej, co stawia ich w sytuacji narażenia na nieodpowiednie treści. Mimo to, większość (93,1%) uczniów jest świadoma zagrożeń związanych z udostępnianiem danych osobowych, co jest pozytywnym sygnałem w kontekście ich edukacji medialnej.

Interesujący jest również wynik dotyczący uzależnienia od telefonu komórkowego. Prawie połowa uczniów (49,3%) stwierdziła, że trudno byłoby im funkcjonować bez telefonu, co budzi pytania o ich zdolności do zarządzania czasem oraz równowagi między życiem w świecie cyfrowym a rzeczywistością. Ostatnie pytanie o dyskryminację związaną z brakiem dostępu do technologii ujawnia, że 29,3% uczniów doświadczyło odrzucenia, co podkreśla ważność równości szans i akceptacji w środowisku szkolnym. Zjawisko to może prowadzić do izolacji społecznej, dlatego istotne jest wspieranie działań promujących tolerancję i integrację.

Problem uzależnień behawioralnych wśród uczniów klas 7-8

Uczniowie starszych klas również mają niską świadomość na temat uzależnień behawioralnych - 80,3% respondentów nie potrafi zdefiniować tego pojęcia, co może wskazywać na potrzebę wprowadzenia programów edukacyjnych dotyczących uzależnień i ich konsekwencji. Zjawisko korzystania z urządzeń elektronicznych jest bardzo powszechne wśród uczniów. Około 78,7% badanych korzysta z nich codziennie, a większość z nich poświęca na to od 1 do 3 godzin dziennie, przy czym 16,7% wskazuje na korzystanie z Internetu od 6 do 10 godzin dziennie. W kontekście tych wyników istotne jest zwrócenie uwagi na potencjalne negatywne skutki zdrowotne oraz wpływ na relacje społeczne, które mogą wynikać z nadmiernego czasu spędzanego w sieci. Warto również zauważyć, że głównym powodem korzystania z Internetu przez uczniów są media społecznościowe (70,2%) oraz kontakt z rówieśnikami (73,7%). Ponadto, 47,4% uczniów przyznało, że korzysta z Internetu z nudów, co może wskazywać na potrzebę zorganizowania aktywności, które zachęcałyby do spędzania czasu w sposób bardziej konstruktywny.

Badanie ujawnia również, że 38,6% uczniów przyznaje, iż bliskie im osoby zwracają im uwagę na zbyt długi czas spędzany w sieci, co może sugerować, że problem ten jest dostrzegany również przez otoczenie. Ponadto 26,3% ankietowanych stwierdziło, że późno w nocy nie śpią, ponieważ surfują po Internecie, a 22,8% próbowało bezskutecznie ograniczyć czas spędzany online.

W kontekście zachowań ryzykownych, tylko 19,7% uczniów przyznało, że kiedykolwiek brało udział w działaniach związanych z hazardem online, co w porównaniu do ogólnych trendów wydaje się być stosunkowo niskim wynikiem. Jednak 71,9% respondentów nie ma zainstalowanej blokady rodzicielskiej na swoich urządzeniach, co może stwarzać zagrożenia w kontekście dostępu do nieodpowiednich treści. Warto także zauważyć, że tylko 17,5% uczniów jest świadomych zagrożeń związanych z podawaniem danych osobowych osobom poznanym w Internecie. Większość (70,2%) uczniów zadeklarowała, że nie udostępniłoby swoich danych, co jest pozytywnym sygnałem wskazującym na rosnącą świadomość zagrożeń cyfrowych.

Badanie dotyczące uzależnienia od telefonu komórkowego pokazuje, że 51,7% uczniów nie czuje się uzależnionych, jednak 37,9% przyznało, że trudno byłoby im funkcjonować bez tego urządzenia. W kontekście dyskryminacji związanej z dostępem do technologii, 26,2% uczniów doświadczyło poczucia odrzucenia, co może wpływać na ich samopoczucie oraz integrację społeczną w środowisku szkolnym.

Jeśli chodzi o problemy zdrowotne, 59,0% uczniów zna pojęcie anoreksji, ale zaledwie 36,1% potwierdziło znajomość terminu „bulimia”, co może sugerować lukę w edukacji na temat zaburzeń odżywiania. W kontekście kompulsywnego objadania się, podobnie jak w przypadku anoreksji, 59,0% badanych ma świadomość tego zjawiska. W obliczu tych wyników, istotnym elementem działań edukacyjnych powinno być zwiększenie świadomości dotyczącej zaburzeń odżywiania, aby wspierać zdrowie psychiczne młodzieży oraz zapobiegać negatywnym konsekwencjom tych zjawisk.

Problemy społeczne według pracowników instytucji pomocowych

W wyniku przeprowadzonych badań dotyczących problemów społecznych, które występują na terenie wykonywania obowiązków służbowych przez pracowników instytucji pomocowych, uwidoczniły się istotne wyzwania, z jakimi borykają się mieszkańcy. Na początek wysuwa się problem alkoholizmu, który według 90,9% ankietowanych jest najbardziej widoczny w ich pracy. Kolejne istotne problemy to przemoc domowa (54,6%) oraz uzależnienia behawioralne, w tym nikotynizm i inne uzależnienia (36,4%). Oprócz tego, respondenci dostrzegają również zjawisko przemocy rówieśniczej w szkołach (27,3%) oraz narkomanię (18,2%), co wskazuje na kompleksowy charakter wyzwań, przed którymi stoją lokalne społeczności.

Badani specjaliści zwrócili uwagę, że główną przyczyną tych problemów jest alkoholizm, który wyodrębnia się na tle innych czynników, takich jak niezaradność życiowa (72,7%) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (36,4%). Warto zauważyć, że niewielka liczba ankietowanych wskazała na bezrobocie (18,2%) jako przyczynę, co może sugerować, że problem niekoniecznie jest związany z brakiem pracy, ale raczej z problemami zdrowotnymi i społecznymi, które dotyczą jednostek i ich rodzin. Respondenci wskazali, że grupy społeczne najbardziej narażone na występowanie problemów społecznych to nieletni, osoby dorosłe i ubogie, przy czym każda z tych grup uzyskała 45,5% głosów.

Dalsze badania dotyczące spożycia alkoholu na terenie wykonywania obowiązków służbowych wykazały, że 45,5% respondentów ocenia je jako stabilne, a 27,3% dostrzega tendencję wzrostową. To zróżnicowanie w postrzeganiu dynamiki spożycia alkoholu sugeruje, że potrzebne są dalsze działania prewencyjne oraz strategie wsparcia w zakresie uzależnień. Częstotliwość występowania uzależnień alkoholowych jest alarmująca, gdyż 54,6% respondentów stwierdziło, że spotyka się z tym zjawiskiem często, a 36,4% bardzo często. Pracownicy instytucji pomocowych zauważają także poważne konsekwencje spożywania alkoholu, przy czym najczęściej wskazywaną jest rozpad rodziny (81,8%), co potwierdza, jak głęboko problem uzależnienia wpływa na życie osobiste i rodzinne jednostek.

Kwestia narkotyków i innych substancji psychoaktywnych również została poruszona w badaniu, jednak 75,0% ankietowanych nie zna miejsc, gdzie można je zakupić, co sugeruje, że problem ten, choć istotny, może nie być tak powszechny w ich obserwacji jak alkoholizm. Niemniej jednak 90,9% respondentów przyznało, że spotkało się z uzależnieniami behawioralnymi, co wskazuje na rosnące zjawisko cyberuzależnień oraz np. uzależnienia od hazardu. Odpowiedzi ankietowanych na pytanie o pomoc dla osób z uzależnieniami pokazują, że w zakresie uzależnień behawioralnych najczęściej oferowane formy wsparcia to poradnictwo i profilaktyka (90,0%). Jednak tylko 18,2% osób uzależnionych zgłasza się po pomoc, co wskazuje na potrzebę aktywnego angażowania instytucji w dotarcie do osób potrzebujących wsparcia.

Diagnoza Problemów Społecznych – rekomendacje

Na podstawie przedstawionych wniosków, sformułowane zostały następujące rekomendacje dla Miasta i Gminy Mordy, mające na celu skuteczne przeciwdziałanie problemom związanym z uzależnieniami, przemocą i innymi zagrożeniami społecznymi:

1. Zwiększenie dostępności programów edukacyjnych i profilaktycznych dotyczących spożycia alkoholu:
 - 1) Edukacja na temat odpowiedzialnej konsumpcji alkoholu, skierowana zarówno do dorosłych, jak i młodzieży. Miasto i Gmina powinno rozważyć organizację kampanii edukacyjnych, które promują świadome i umiarkowane spożywanie oraz podkreślają konsekwencje zdrowotne nadmiernego picia, a także jazdy po alkoholu.
 - 2) Zwiększenie dostępności lokalnych punktów wsparcia dla osób nadużywających alkoholu, w tym rozszerzenie działań poradni leczenia uzależnień oraz organizowanie grup wsparcia dla rodzin osób uzależnionych.
 - 3) Wprowadzenie lub wzmocnienie programów profilaktycznych skierowanych do kobiet w ciąży, które podkreślają skutki spożywania alkoholu podczas ciąży oraz zagrożenia związane z FASD (Alkoholowy Zespół Płodowy).
2. Wzmocnienie działań prewencyjnych związanych z narkotykami:
 - 1) Wprowadzenie szerszych programów profilaktycznych, które edukują o szkodliwości substancji psychoaktywnych i promują alternatywne metody radzenia sobie ze stresem i napięciem, w szczególności skierowane do młodych dorosłych.
 - 2) Zacieśnienie współpracy między instytucjonalnej - służbami zdrowia i policją w celu monitorowania dostępu do substancji psychoaktywnych oraz ich handlu. Warto również rozważyć wprowadzenie regularnych kampanii informacyjnych, które zwiększą świadomość społeczną na temat konsekwencji zażywania narkotyków.
 - 3) Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i wsparcia psychologicznego dla osób uzależnionych, a także programów interwencyjnych dla osób, które sięgają po narkotyki z powodu stresu lub presji społecznej.
3. Edukacja w zakresie uzależnień behawioralnych:
 - 1) Programy edukacyjne dla dorosłych, które uczą, jak świadomie i z umiarem korzystać z technologii, a także promują zdrowe nawyki cyfrowe.
 - 2) Wprowadzenie lokalnych inicjatyw, takich jak warsztaty dotyczące przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym, gdzie mieszkańcy mogą nauczyć się technik radzenia sobie z nadmiernym korzystaniem z telefonów, internetu i gier.
 - 3) Kampanie społeczne, które podkreślają znaczenie równowagi między życiem online a offline, szczególnie w kontekście zdrowia psychicznego.
4. Wzmocnienie kontroli i odpowiedzialności w handlu alkoholem:
 - 1) Regularne szkolenia dla sprzedawców alkoholu, które obejmują przepisy dotyczące sprzedaży alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym oraz edukują o ich roli w ograniczaniu nadużywania alkoholu w społeczności.

- 2) Zaostrzenie kontroli sprzedaży alkoholu w punktach handlowych, w tym prowadzenie kontroli przestrzegania zasad dotyczących weryfikacji wieku kupujących.
 - 3) Zacieśnienie współpracy z lokalnymi władzami i policją, aby monitorować miejsca, gdzie może dochodzić do nielegalnej sprzedaży alkoholu, szczególnie osobom niepełnoletnim.
5. Zacieśnienie współpracy z lokalnymi społecznościami i organizacjami pozarządowymi:
- 1) Finansowanie programów profilaktycznych realizowanych przez organizacje pozarządowe, które już mają doświadczenie w tych obszarach.
 - 2) Wspieranie inicjatyw społecznych, takich jak grupy wsparcia, warsztaty edukacyjne, kampanie informacyjne oraz inne formy działania na rzecz zdrowia publicznego.

Rekomendacje w kontekście przeciwdziałaniu uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży:

1. Wzmacnianie edukacji w zakresie uzależnień od alkoholu i nikotyny:
 - 1) Organizowanie regularnych programów profilaktycznych dla uczniów, które będą podkreślały negatywne skutki spożywania alkoholu i palenia papierosów. Istotne jest, aby programy były interaktywne i uwzględniały realistyczne sytuacje, z którymi dzieci i młodzież może się spotkać.
 - 2) Prowadzenie kampanii informacyjnych dla rodziców na temat wpływu alkoholu i nikotyny na młodzież oraz roli dorosłych w zapobieganiu tym problemom (np. ograniczenie dostępu do alkoholu podczas rodzinnych uroczystości).
 - 3) Wzmocnienie współpracy między szkołami, ośrodkami zdrowia oraz lokalnymi organizacjami zajmującymi się uzależnieniami, aby wspólnie działać na rzecz zapobiegania.
2. Zwiększenie działań profilaktycznych w zakresie narkotyków i substancji psychoaktywnych:
 - 1) Opracowanie programów wczesnej interwencji w szkołach, z uwzględnieniem informacji o zagrożeniach związanych z narkotykami, w tym dopalaczami. Ważne jest również podkreślenie roli internetu jako kanału dystrybucji tych substancji i edukacja na temat bezpiecznego korzystania z sieci.
 - 2) Zwiększenie dostępu do specjalistycznej pomocy dla uczniów i rodziców, np. poprzez konsultacje z psychologami i terapeutami, którzy specjalizują się w problemach uzależnień.
3. Uświadamianie uczniów na temat uzależnień behawioralnych:
 - 1) Zwiększenie świadomości na temat uzależnień behawioralnych, takich jak uzależnienie od internetu, gier komputerowych czy mediów społecznościowych, poprzez kampanie edukacyjne skierowane zarówno do uczniów, jak i rodziców.
 - 2) Wprowadzenie w szkołach programów, które uczą zdrowego zarządzania czasem spędzonym w internecie oraz radzenia sobie z presją korzystania z technologii w życiu codziennym.

- 3) Organizowanie warsztatów dotyczących bezpieczeństwa w sieci, aby uczniowie mieli świadomość zagrożeń związanych z nadużywaniem technologii oraz sposobów ochrony swoich danych osobowych.
4. Zwiększenie dostępności wsparcia dla uczniów:
 - 1) Zwiększenie liczby dostępnych konsultacji z psychologami i doradcami w szkołach, aby uczniowie mieli dostęp do profesjonalnej pomocy w razie potrzeby.
 - 2) Wprowadzenie regularnych, anonimowych ankiet, które pozwolą uczniom na zgłaszanie problemów bez obaw o konsekwencje, co ułatwi monitorowanie skali problemów i umożliwi szybką reakcję.

Uzupełnienie diagnozy – analiza danych zastanych

Poza informacjami wynikającymi z badań ankietowych, przeanalizowano dodatkowe dane, pochodzące ze sprawozdań i informacji Urzędu Miasta i Gminy w Mordach oraz Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mordach.

Rokrocznie kilkanaście rodzin w gminie korzysta z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu. W ostatnich latach nie odnotowano wsparcia pomocy społecznej z powodu narkomanii.

Tabela 1 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii w Mieście i Gminie Mordy w latach 2022-2023

	2022		2023	
	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
Alkoholizm	12	16	14	21
Narkomania	0	0	0	0

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mordach

W gminie działa Punkt informacyjno-konsultacyjny w ramach którego udzielane jest wsparcie terapeutyczne poprzez prowadzenie zajęć terapeutycznych, skierowanych do osób uzależnionych i współuzależnionych oraz rodzin dysfunkcyjnych, w formie terapii indywidualnej i grupowej. Rokrocznie z jego usług korzysta kilkanaście osób.

Tabela 2 Dane na temat działalności Punktu informacyjno-konsultacyjnego w Mieście i Gminie Mordy w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba korzystających	14	20	19
Liczba udzielonych porad	39	77	77

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Mordach

W gminie prowadzone są także świadczenia pomocy psychologicznej, konsultacyjnej, terapeutycznej z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych dla rodzin dysfunkcyjnych. W 2022 roku skorzystało z nich 47 osób, a w 2023 roku – 63 osoby.

W 2023 roku – w odróżnieniu od dwóch wcześniejszych lat – przeprowadzono interwencje z powodu uzależnień od substancji psychoaktywnych w liczbie 3.

ROZDZIAŁ II - ZŁOŻENIA I ADRESACI PROGRAMU

Niniejszy Program zawiera zadania, które będą realizowane z uwzględnieniem aktualnych potrzeb lokalnych (wynikających z przeprowadzonej diagnozy) oraz wykorzystaniem istniejących zasobów instytucjonalnych i osobowych służących rozwiązywaniu problemów wynikających z uzależnień.

Adresatami Programu są mieszkańcy Miasta i Gminy Mordy, w szczególności:

1. osoby uzależnione (przede wszystkim od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, ale również borykające się z innymi typami uzależnień, zwłaszcza uzależnień behawioralnych);
2. członkowie rodzin z problemem alkoholowym i innymi uzależnieniami, w tym osoby współuzależnione;
3. dzieci i młodzież szkolna, w tym ze środowisk zagrożonych i z problemami wynikającymi z uzależnień (ze szczególnym uwzględnieniem uzależnień behawioralnych wśród dzieci i młodzieży);
4. najbliższe otoczenie osób uzależnionych.

ROZDZIAŁ III - REALIZATORZY PROGRAMU (Posiadane zasoby)

Jak zostało to już wskazane, realizatorem niniejszego programu jest Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Jednakże, aby zapobiegać negatywnym zjawiskom społecznym, należy włączyć do współpracy/współrealizacji Programu następujące podmioty:

1. Urząd Miasta i Gminy w Mordach;
2. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mordach;
3. Zespół Interdyscyplinarny (ds. przeciwdziałania przemocy domowej);
4. Placówki oświatowe, ze szczególną rolą dyrektora oraz kadry pedagogicznej;
5. Policja – Komenda Miejska Policji w Siedlcach, Komisariat Policji w Mordach;
6. Sąd Rejonowy w Siedlcach;
7. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siedlcach;
8. Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Mordach;
9. Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Mordach;
10. Parafie;

11. Pozostałe podmioty i jednostki, funkcjonujące w zakresie realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej oraz świadczeń zdrowotnych, które swoimi działaniami mogą wesprzeć ww. jednostki, w szczególności:

- 1) Zakłady Opieki Zdrowotnej;
- 2) Stowarzyszenia lub organizacje pozarządowe;
- 3) Grupy samopomocowe AA, AI - Anon czy DDA

ROZDZIAŁ IV- CELE PROGRAMU

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi, Program „stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia”. Opracowane Cele niniejszego Programu, jak również Zadania (określone w następnym Rozdziale), są zatem zgodne z Narodowym Programem Zdrowia 2021-2025.

Cele niniejszego Programu to:

1. Zidentyfikowanie problemów uzależnień w Mieście i Gminie Mordy oraz ocena potrzeb społeczności lokalnej w zakresie wsparcia i rozwiązań w tym obszarze,
2. Zmniejszenie istniejących problemów związanych z uzależnieniami oraz zapobieganie nowym przypadkom,
3. Poprawa dostępności i skuteczności wsparcia terapeutycznego dla osób uzależnionych i ich rodzin, a także szerzenie informacji o dostępnych formach pomocy.
4. Prowadzenie kampanii edukacyjnych i informacyjnych na temat szkód wynikających z nadużywania alkoholu, innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
5. Promowanie zdrowego stylu życia oraz zachęcanie mieszkańców do udziału w aktywnościach niezwiązanych z używaniem substancji uzależniających,
6. Wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa wśród społeczności lokalnej,
7. Podnoszenie wiedzy i kwalifikacji pracowników instytucji zajmujących się profilaktyką oraz rozwiązywaniem problemów uzależnień.

ROZDZIAŁ V - ZADANIA PROGRAMU I SPOSOBY ICH REZALIZACJI

<u>Zadanie 1.</u>
Podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców na temat uzależnień
<ol style="list-style-type: none">1. Prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych w lokalnej społeczności w obszarze uzależnień2. Prowadzenie edukacji na rzecz odpowiedzialnej konsumpcji alkoholu3. Uświadamianie konsekwencji nadużywania alkoholu i innych używek, także w kontekście bezpieczeństwa w ruchu drogowym4. Realizacja działań profilaktycznych edukujących o szkodliwości substancji psychoaktywnych i promujących alternatywne metody radzenia sobie ze stresem i napięciem5. Realizacja działań profilaktycznych uczących, jak świadomie i z umiarem korzystać z technologii, a także promujących zdrowe nawyki cyfrowe

6. Rozpowszechnianie materiałów informacyjnych odnośnie problemu uzależnień i możliwościach uzyskania pomocy
7. Realizacja atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego jako alternatywy dla używek
8. Promocja zdrowego stylu życia w ramach lokalnych wydarzeń
9. Organizacja własnych lub włączanie się w ogólnopolskie kampanie na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom

Zadanie 2.

Prowadzenie profilaktyki uzależnień u dzieci i młodzieży

1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, dedykowanej dzieciom i młodzieży
2. Realizacja szkolnych programów profilaktyki uzależnień
3. Organizowanie regularnych programów profilaktycznych dla uczniów, które będą podkreślały negatywne skutki spożywania alkoholu i palenia papierosów
4. Prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych
5. Zwiększanie świadomości na temat uzależnień behawioralnych, takich jak uzależnienie od internetu, gier komputerowych czy mediów społecznościowych
6. Organizowanie warsztatów dotyczących bezpieczeństwa w sieci
7. Zapewnianie dostępności pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży zagrożonych problemem uzależnień, jak i pochodzących z rodzin z problemem uzależnień

Zadanie 3.

Wspieranie osób borykających się z problemem uzależnień i ich rodzin

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, a także związanych z uzależnieniami behawioralnymi
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień pomocy psychospołecznej i prawnej
3. Kontynuacja działalności Punktu informacyjno-konsultacyjnego i rozwój jego oferty
4. Kierowanie osób borykających się z uzależnieniami na leczenie
5. Udzielanie pomocy społecznej i odpowiednich świadczeń rodzinom dotkniętym alkoholizmem i narkomanią
6. Reakcja na towarzyszący uzależnieniom problem przemocy poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty”
7. Organizowanie grup wsparcia dla osób uzależnionych

Zadanie 4.

Kontrola legalności sprzedaży alkoholu na terenie gminy i obrotu substancjami psychoaktywnymi

1. Ustalanie szczegółowych zasad wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia na miejscu lub poza miejscem sprzedaży
2. Kontrola przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi
3. Działania szkoleniowe dla podmiotów sprzedających alkohol odnośnie przepisów prawnych regulujących ich działalność i uświadamiających ich odpowiedzialność społeczną
4. Przeciwdziałanie nielegalnemu handlowi substancjami psychoaktywnym

Zadanie 5.

Współpraca różnych podmiotów, organizacji i służb w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom

1. Współpraca i wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i fundacji i innych organizacji oraz osób związanych ze swoim działaniem z problematyką uzależnień i przemocy
2. Zacieśnienie współpracy międzyinstytucjonalnej m.in. w zakresie diagnozowania sytuacji w zakresie uzależnień u dzieci i młodzieży czy monitorowania dostępu do substancji psychoaktywnych
3. Wspieranie inicjatyw społecznych na rzecz profilaktyki uzależnień

Zadanie 6.

Rozwijanie kompetencji kadr zaangażowanych w przeciwdziałanie uzależnieniom

1. Szkolenie członków Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie aktualnego podejścia do rozwiązywania problemów uzależnień
2. Podnoszenie kompetencji nauczycieli i pedagogów pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych
3. Wspieranie rozwoju innych osób zajmujących się problematyką uzależnień

ROZDZIAŁ VI - PRZEWIDYWANE REZULTATY

Przewidywane efekty działań podjętych w ramach realizacji niniejszego Programu obejmują przede wszystkim:

1. zmniejszenie rozmiaru problemu uzależnień;
2. poprawa jakości życia rodzin borykających się z problemem uzależnień;

3. ograniczenie negatywnych skutków zdrowotnych i społecznych związanych z uzależnieniami;
4. zwiększenie świadomości oraz wiedzy mieszkańców na temat szkodliwego wpływu uzależnień;
5. rozwój możliwości wsparcia dla osób uzależnionych i ich bliskich.

Prognozowane zmiany Miasto i Gmina Mordy osiągnie poprzez współpracę wszystkich osób, stowarzyszeń oraz instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej.

ROZDZIAŁ VII - FINANSOWANIE ZADAŃ

Źródłem finansowania zadań zawartych w niniejszym Programie będą środki finansowe budżetu Miasta i Gminy Mordy, stanowiące dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wniesione przez podmioty gospodarcze zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Dochody te stanowią dochód gminy, który w całości jest przeznaczony na realizację programu.

Klasyfikacja budżetowa obejmuje dział 851 (Ochrona zdrowia), rozdział 85153 (Zwalczanie Narkomanii) oraz 85154 (Przeciwdziałanie Alkoholizmowi).

Dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki, pozyskiwane z tzw. „opłat za małpki” na przeciwdziałanie negatywnym skutkom spożywania alkoholu.

Poza wyżej wymienionymi źródłami finansowania, gmina może uwzględnić w budżecie dodatkowe środki własne, w związku z realizacją zadań wynikających z niniejszego Programu.

Urząd Miasta i Gminy, przy udziale Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mordach oraz Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, uwzględniając postanowienia uchwały budżetowej, co roku przedstawiają Burmistrzowi Miasta i Gminy szacowane koszty realizacji zadań w postaci planu finansowego. Plan ten w szczególności uwzględniać musi:

1. koszty realizacji zadań profilaktycznych;
2. koszty kursów i szkoleń;
3. wynagrodzenia członków Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Plan finansowy, z uwagi na kilkuletnią perspektywę realizacji niniejszego Programu, może być modyfikowany i zmieniany w danym roku jego realizacji, z uwzględnieniem przesunięć środków między zadaniami.

ROZDZIAŁ VIII - MIEJSKO - GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Zadania Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Inicjowanie działań zmierzających do orzeczenia o obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu od alkoholu osób zgłoszonych jako nadużywające alkoholu;

2. Podejmowanie działań zmierzających do poddania się leczeniu odwykowemu osób uzależnionych od alkoholu:
 - 1) udzielanie informacji na temat możliwości leczenia uzależnienia;
 - 2) motywowanie do podjęcia terapii odwykowej;
 - 3) udzielanie informacji o działających grupach wsparcia, klubach i stowarzyszeniach abstynenckich;
3. kontrolowanie przestrzegania warunków sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych;
4. propagowanie i popularyzowanie wiedzy z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
5. współpraca z organizacjami, placówkami, instytucjami i osobami fizycznymi związanymi z problematyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych;
6. opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;
7. udzielanie stosownego wsparcia i informacji ofiarom przemocy domowej o możliwości ich powstrzymania, a także prowadzenie do uruchomienia interwencji w przypadku zdiagnozowania przemocy domowej;
8. udzielanie informacji na temat możliwości pomocy i kompetencji poszczególnych służb z terenu gminy/miasta i powiatu, które zajmują się profesjonalną i systemową pomocą dla osób i rodzin z problemem alkoholowym lub występowaniem przemocy domowej;
9. w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym, stosowanie procedury „Niebieskiej Karty” i współpraca z zespołem interdyscyplinarnym działającym na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
10. współpraca z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, a także innymi podmiotami (np. fundacje, stowarzyszenia) mająca na celu prowadzenie działań związanych z integracją społeczną osób uzależnionych.

Zasady wynagradzania Członków Komisji

1. Osobom powołanym w skład Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje wynagrodzenie za pracę w Komisji. Do podstawowych obowiązków wszystkich członków Komisji należy m.in. udział w posiedzeniach Komisji, prowadzenie rozmów motywujących z osobami kierowanymi do Komisji, przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych, opiniowanie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami Rady Miejskiej w Mordach.
2. Członkom Komisji przysługuje wynagrodzenie w wysokości 200 zł za udział w posiedzeniu Komisji, zaś Przewodniczącemu Komisji – 300 zł.
3. Wynagrodzenie, o którym mowa w pkt 2, ustalone jest w wysokości brutto i wypłacane jest za każdy udokumentowany udział w posiedzeniu.
4. Podstawą do wypłaty wynagrodzenia jest lista obecności z poszczególnych posiedzeń Komisji - w przypadku, gdy w jednym dniu odbywają się dwa posiedzenia, przysługuje jedno wynagrodzenie.
5. Członkom Komisji przysługuje zwrot kosztów podróży na szkolenia i konferencjach, na posiedzenia sądu w przedmiocie zobowiązania do leczenia odwykowego, kontroli w sklepach oraz innych podróży służbowych. Zwrot kosztów przysługuje w wysokości udokumentowanej biletami lub fakturami obejmującymi cenę biletu, typu opłata za przejazd drogami płatnymi i autostradami, postój w strefie płatnego parkowania, miejsca parkingowego i inne niezbędne wydatki wiążące się bezpośrednio z odbywaniem podróży.

ROZDZIAŁ IX - MONITORING I EWALUACJA

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania niniejszego Programu na terenie gminy, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia.

Zgodnie z art. 4 ust. 2c ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Burmistrz Miasta i Gminy Mordy sporządza, na podstawie ankiety opracowanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, informację z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z niniejszego Programu, i przesyła ją do tegoż Centrum w terminie do dnia 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja.

Realizatorem niniejszego Programu jest Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wobec tego, podstawowym dokumentem w procesie monitoringu, stanowiącym również podstawę do wypełnienia przez Burmistrza Miasta i Gminy Mordy ww. ankiety, będą coroczne raporty realizacji zadań opracowywane przez Przewodniczącego Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy udziale Urzędu Miasta i Gminy w Mordach oraz Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Raporty takie sporządzane będą do końca lutego roku następującego po roku, którego dotyczy będzie raport. Dokument ten będzie opracowany w oparciu o sprawozdania (raporty cząstkowe) jednostek organizacyjnych gminy z realizacji wyznaczonych dla nich zadań oraz wszelkie dane uzyskane od podmiotów publicznych oraz prywatnych zaangażowanych w politykę społeczną, w tym w szczególności przeciwdziałanie uzależnieniom. Raport ten, Przewodniczący Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wraz z pracownikami Urzędu Miasta i Gminy w Mordach oraz Kierownikiem Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej przedstawiają Burmistrzowi Miasta i Gminy Mordy w formie informacji o stanie wdrażania Programu.

Zgodnie z art. 4 ust. 2b ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Burmistrz Miasta i Gminy Mordy sporządza raport z wykonania w danym roku Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i efektów jego realizacji, który przedkłada Radzie Miejskiej w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport.

ROZDZIAŁ X - POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Program obejmuje zadania do realizacji od dnia 01.01.2025 r. do dnia 31.12.2028 r.
2. Działalność Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest finansowana w ramach realizacji niniejszego Programu.
3. Nadzór i koordynację nad realizacją Programu sprawuje Burmistrz Miasta i Gminy Mordy.
4. Przy realizacji Programu należy współpracować ze wszystkimi instytucjami i organizacjami statutowo zobowiązanymi do rozwiązywania problemów alkoholowych, problemu narkomanii, a także innych uzależnień (zwłaszcza behawioralnych).

Spis tabel

Tabela 1 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii w Mieście i Gminie Mordy w latach 2022-2023	18
Tabela 2 Dane na temat działalności Punktu informacyjno-konsultacyjnego w Mieście i Gminie Mordy w latach 2021-2023	18

Przewodnicząca Rady Miejskiej
/-/ Katarzyna Magdalena Gizińska